

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Rapport 06/2014

Eierskapskontroll i Oslo Pensjonsforsikring AS 2011 - 2013

2014

Kommunerevisjonen - integritet og verdiskaping

Tidligere publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

- Rapport 01/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS**
- Rapport 02/2013 Internkontroll i- og rundt enkelte IT-systemer. Samlerapport 2012**
- Rapport 03/2013 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen. Samlerapport 2012**
- Rapport 04/2013 Barneverntjenestenes håndtering av meldinger fra Oslo Krisesenter i 2011**
- Rapport 05/2013 Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten (unntatt offentlighet)**
- Rapport 06/2013 Eierskapskontroll i Kollektivtransport-produksjon AS 2010-2012**
- Rapport 07/2013 Oslo kommunes saksbehandling i Lindebergsakene**
- Rapport 08/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vognselskap AS 2010-2012**
- Rapport 09/2013 Oslo kommunes oppfølging av berørte etter 22.07.2011**
- Rapport 10/2013 Sosialtjenestens forvaltning av klientmidler**
- Rapport 11/2013 Kvalitet i barnehage - Jettegryta barnehage i Bydel Søndre Nordstrand**
- Rapport 12/2013 Bydelsutvalgenes tilsyn - forståelse, organisering og rapportering**
- Rapport 13/2013 Bymiljøetatens kontroll og oppfølging av veinettet**
- Rapport 14/2013 Ivaretagelse av miljøkrav til nye barnehage- og skolebygg**
- Rapport 15/2013 Anskaffelser i Undervisningsbygg Oslo KF**
- Rapport 16/2013 Forvaltning av utplasserte kunstverk**
- Rapport 17/2013 Standpunkt karakterer i videregående skole – likebehandles elevene?**
- Rapport 18/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vei AS**
- Rapport 01/2014 Behandling av søknader om sykehjemsplass - Bydel Sagene og Bydel Vestre Aker**
- Rapport 02/2014 Saksbehandlingstid i pedagogisk-psykologisk tjeneste**
- Rapport 03/2014 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen - Samlerapport 2013**
- Rapport 04/2014 Kommunale boliger - forebygging av utkastelser**
- Rapport 05/2014 Intern kontroll i og rundt enkelte IT-systemer - Samlerapport 2013**

For mer informasjon om Kommunerevisjonen og våre rapporter se www.krv.oslo.kommune.no

Forord

Denne rapporten er et resultat av prosjektet *Eierskapskontroll i Oslo Pensjonsforsikring AS*.

Bystyret behandlet 13.06.2012 *Plan for selskapskontroll 2012-2016* (sak 164), og vedtok bl.a.:

Det gjennomføres etter kontrollutvalgets nærmere vurdering eierskapskontroll i et utvalg selskaper. Selskaper som er tillagt et samfunnsmessig ansvar i tillegg til rent forretningsmessig drift, skal prioriteres i denne kontrollen.

Prosjektet ble vedtatt gjennomført av kontrollutvalget 27.08.2013 ved behandling av sak om forvaltningsrevisjon med oppstart 2. halvår 2013 (sak 76).

Eierskapskontroll er en avgrenset form for selskapskontroll og innebærer en begrenset kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskapet. Dette omfatter blant annet å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med gjeldende lovverk og bystyrets vedtak og forutsetninger. Kontrollen ble gjennomført ved innhenting av egenerklæringer fra eier og selskapets styre. I tillegg ble det innhentet relevante dokumenter vedrørende eierstyringen, blant annet møteprotokoller og sakspapirer fra generalforsamlinger og styremøter, brev, møtereferater og rapporter.

Denne eierskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14. Gjennomføringen av eierskapskontrollen er basert på Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) veileder *Selskapskontroll fra A til Å*.

Prosjektet er gjennomført med Arve Alstad som prosjektleder og Kristin Skaane som prosjektmedarbeider.

Vi vil takke Byrådsavdeling for finans og styret i Oslo Pensjonsforsikring AS for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

08.04.2014

Hilde Ludt
fung. ass. avdelingsdirektør

Arve Alstad
revisjonsrådgiver

Innhold

Hovedbudskap	5
Sammendrag	5
1. Innledning.....	9
1.1 Problemstillinger	9
1.2 Kriterier for eierskapskontroll.....	9
1.3 Metode og gjennomføring.....	10
1.4 Rapportens oppbygging.....	10
2. Kort om Oslo Pensjonsforsikring AS	11
3. Oslo kommunes eierstyring og oppfølging av Oslo Pensjonsforsikring AS.....	13
3.1 Mål og eiers forventninger til selskapet	13
3.2 Kontaktmøter og rapportering.....	15
3.3 Vedtekter.....	16
3.4 Generalforsamling.....	16
3.5 Styremedlemmenes kompetanse	18
3.6 Opplysningsplikten overfor bystyret.....	19
3.7 Etisk regelverk.....	19
3.8 Ivaretagelse av andre lover, reguleringer og føringer for selskapet	20
4. Konklusjon.....	21
5. Uttalelse til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering	23
5.1 Byrådsavdeling for finans.....	23
5.2 Kommunerevisjonens vurdering	23
Referanser	25
Vedlegg 1 Kriterier for eierskapskontroll.....	27
Vedlegg 2 Høringsuttalelse fra Byrådsavdeling for finans.....	35

Hovedbudskap

Kommunerevisjonen har gjennomført en kontroll med eierskapsutøvelsen i Oslo Pensjonsforsikring AS i perioden 2011-2013.

Basert på den mottatte informasjonen er det Kommunerevisjonens vurdering at eierskapsutøvelsen i hovedsak ble gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, forsikringsvirksomhetsloven, bystyrets vedtak og forutsetninger på de kontrollerte områdene i undersøkelsesperioden. Det er to unntak: vedtektene var ikke i tråd med forsikringsvirksomhetslovens krav om regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen, og eier hadde ikke, innen 2013, satt klare resultatmål for selskapet slik Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper tilsa.

Sammendrag

Oslo Pensjonsforsikring AS er et livsforsikringsselskap heleid av Oslo kommune. Selskapet tar hånd om pensjonsordningene for ansatte i kommunen, kommunale foretak og kommunalt majoritetseide aksjeselskaper. I tillegg omfatter ordningen de som var ansatt ved Oslo kommunes sykehus da staten overtok eierskapet i 2002.

Livsforsikringsselskaper er regulert gjennom både aksjeloven, forsikringsvirksomhetsloven med tilhørende forskrifter og EØS-regelverket. Regelverket setter viktige rammer for og krav til forsikringsselskaper når det gjelder kapitalisering, virksomhetsstyring, rapportering og tilsyn. Finanstilsynet er godkjenning- og tilsynsmyndighet, og kan gi forsikringsselskapene pålegg dersom det avdekkes forhold som er i strid med gjeldende regelverk.

Formålet med eierskapskontrollen har vært å gi informasjon til bystyret og kontrollutvalget om kommunens utøvelse av eierskapet i Oslo

Pensjonsforsikring AS, og å bidra til å utvikle eierstyringen i Oslo kommune.

Problemstillinger og metode

Følgende problemstillinger har ligget til grunn for undersøkelsen:

- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring? Herunder om byråden
  - har utarbeidet klare forventninger og mål til styret og selskapet
  - har etablert rutiner for innhenting og vurdering av informasjon fra aksjeselskapet
  - har ivarettatt opplysningsplikten overfor bystyret
  - har ivarettatt eventuelle særskilte føringer fra bystyret
- Har generelle og særskilte plikter som aksjeloven stiller til utforming av vedtekter og til innkalling og gjennomføring av generalforsamlinger, blitt ivarettatt?

Eierskapskontrollen ble gjennomført ved hjelp av egenerklæringer fra eierrepresentant og selskapets styre. I tillegg ble det innhentet dokumenter som var relevante for eierstyringen, som ble benyttet på et overordnet nivå i kontrollen. De viktigste dokumentene var innkallinger, sakspapirer og protokoller fra generalforsamlinger og referater fra kvartalsmøter mellom byrådsavdelingen og selskapet. I tillegg ble det innhentet brev og annen skriftlig kommunikasjon mellom eier og selskapet.

Undersøkelsen omfatter årene 2011-2013. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i perioden oktober 2013.

Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

Vurderinger

Mål og eiers forventninger til selskapet

Vedtektene til Oslo Pensjonsforsikring AS inneholdt beskrivelse av selskapets virksomhet og eiers formål med selskapet.

Når det gjaldt eierstrategi viste eier til bystyresak om opprettelsen av selskapet. Etter Kommunerevisjonens vurdering inneholdt denne en begrunnelse for valg av selskapsform, og utgjorde således ikke en egen eierstrategi. Kommunerevisjonen mener en slik strategi vil kunne bidra til å tydeliggjøre eiers forventninger til selskapet. Kommunerevisjonen merker seg at en eierstrategi vil utarbeides for det nye konsernet selskapet skal inngå i.

Eier hadde satt mål for selskapet som skulle sikre at selskapet oppfylte forsikringsmessige forpliktelser nå og i fremtiden gjennom lavest mulig pensjonskostnad, god avkastning på investeringer og stabil utvikling av selskapet. Eier hadde ikke, innen 2013, satt klare resultatmål for selskapet slik Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper tilsa.

Kontaktmøter, rapportering til eier og annen oppfølging av selskapet

Eier fikk informasjon fra selskapet gjennom årsrapporter, kvartalsrapporter og ytterligere rapportering i forbindelse med kontaktmøter og ulike fagmøter mellom eier og selskapet.

I møtene ble det rapportert om økonomisk og finansiell status, premie- og kostnadsutviklingen og prognoser, status for investeringsvirksomheten og andre aktuelle saker.

Vedtekter og generalforsamling

Gjennomgangen av selskapets vedtekter viste at disse i all hovedsak var i tråd med aksjelovens og forsikringsvirksomhetslovens krav. Vedtektene inneholdt ikke regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen slik

forsikringsvirksomhetsloven forutsetter, jf. § 3-2.

I perioden 2011-2013 ble generalforsamlingene i Oslo Pensjonsforsikring AS innkalt og gjennomført i tråd med aksjelovens bestemmelser.

Styremedlemmenes kompetanse

Basert på egenerklæringen fra eier var styremedlemmenes kompetanse i selskapet i tråd med kommunens krav, kjennetegnet ved kompetanse innen forsikring og finans, kommunes organisering og drift, personalforvaltning og risikovurdering og internkontroll.

Opplysningsplikten overfor bystyret

Bystyrets krav om ivaretagelse av opplysningsplikten ble ivaretatt gjennom fremleggelse av selskapets årsberetning og regnskap, samt referat fra generalforsamling i undersøkelsesperioden.

I tillegg viste eier til at bystyret ble orientert gjennom framlegg for bystyret av særskilte saker, sist i forbindelse med sak om samordning av virksomheten i Oslo Pensjonsforsikring AS og Oslo Forsikring AS.

Etisk regelverk

Selskapet hadde, etter Kommunerevisjonens vurdering, et etisk regelverk for ansatte som var i tråd med kommunens krav.

Uttalelse til rapporten

Byrådsavdeling for finans avga sin uttalelse i brev datert 02.04.2014. Uttalelsen følger i sin helhet i vedlegg 2. Et sammendrag av den, og Kommunerevisjonens vurdering, følger i kapittel 5.

Vedrørende etterlysningen av kvantifiserbare resultatmål, skriver byrådsavdelingen at byrådets årlige budsjettforslag om kommunens pensjonskostnader for tjenstepensjonsordningen i Oslo pensjonsforsikring AS (OPF) nettopp er

utarbeidet under forutsetninger, og derav mål, om avkastning i selskapet. Siden det er innbyrdes avhengighet mellom avkastning/lønnsvekst og etterfølgende premie og kostnad kan selvsagt avkastningsmålet være vanskelig tilgjengelig,

men likefullt mål, skriver byrådsavdelingen videre. Byrådsavdelingen vil vurdere konkretisering av mer eksplisitte og kvantifiserbare mål for selskapet.

1. Innledning

Kommunerevisjonen har gjennomført en eierskapskontroll i Oslo Pensjonsforsikring AS. Byråden for finans har fullmakt fra byrådet til å møte og avgi stemme på Oslo kommunes vegne i generalforsamlingen.

Eierskapskontroller er hjemlet i kommuneloven §§ 77 og 80 og i forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14 og er undersøkelser av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet.

Eierskapskontrollen er en mer begrenset kontroll enn en forvaltningsrevisjon, og gjøres primært ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, men uten at disse analyseres detaljert.

Bystyret vedtok plan for selskapskontroll i møtet 13.06.2012 (sak 165). I pkt.1 i vedtaket heter det

Det gjennomføres etter kontrollutvalgets nærmere vurdering eierskapskontroll i et utvalg selskaper. Selskaper som er tillagt et samfunnsmessig ansvar i tillegg til rent forretningsmessig drift, skal prioriteres i denne kontrollen.

Kontrollutvalget behandlet 27.08.2013 (sak 76) plan for forvaltningsrevisjon med oppstart 2. halvår og vedtok da gjennomføring av prosjektet *Eierskapskontroll i Oslo Pensjonsforsikring AS*.

1.1 Problemstillinger

Problemstillingene i kontrollen har vært:

- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring? Herunder om byråden
  - har utarbeidet klare forventninger og mål til styret og selskapet
  - har etablert rutiner for innhenting og vurdering av informasjon fra
  - aksjeselskapet

- har ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret
- har ivaretatt eventuelle særskilte føringer fra bystyret

- Har generelle og særskilte plikter som aksjeloven stiller til utforming av vedtekter og til innkalling og gjennomføring av generalforsamlinger, blitt ivaretatt?

1.2 Kriterier for eierskapskontroll

Kriteriene for eierskapskontrollen er målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. Kilder for kriteriene er:

- Lov om aksjeselskaper
- Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.
- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) *Byrådets tertialrapportering til bystyret*.
- Byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*, tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98).
- KS Eierforum: *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*. (August 2010)
- Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*. (Oktober 2012)

Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper har kun vært gjeldende for eierstyringen i deler av perioden som denne kontrollen dekker. Sakens karakter tilsier at det er rimelig å legge til grunn at de nye prinsippene var førende fra saken ble behandlet i byrådet, det vil si fra 22.11.2011.

Kriteriene for eierskapskontrollen presenteres der de kommer til anvendelse i rapporten. Utledningen av kriteriene framgår av vedlegg 1.

1.3 Metode og gjennomføring

En eierskapskontroll er en avgrenset undersøkelse av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet i forhold til gjeldende føringer for dette. Undersøkelsen omfatter ikke andre interesser kommunen har som den største kunden i selskapet.

Eierskapskontrollen er ikke en forvaltningsrevisjon, men en mer begrenset kontroll. Kontrollen gjøres ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, som benyttes på et overordnet nivå i kontrollen.

Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

I dette prosjektet har hovedelementene i metoden vært:

- Det er innhentet opplysninger om selskapet og om eiers utøvelse av eierskapet gjennom egenerklæringer fra eier og selskapets styre.
- Følgende dokumenter er innhentet og i nødvendig grad gjennomgått:
  - Aktuelle byråds- og bystyresaker
  - Årsrapporter og regnskap 2011-2013 for selskapet
  - Korrespondanse mellom eier og selskap
  - Sakspapirer og protokoller fra gjennomførte generalforsamlinger
  - Instruks for styret

Prosjektet ble formelt startet ved utsendelse av oppstartsbrev til byråden for finans 23.09.2013. Det ble gjennomført oppstartsmøte med Byrådsavdeling for finans 23.10.2013. I møtet informerte Kommunerevisjonen om prosjektets problemstillinger, utkast til kriterier for eierskapskontrollen og prosjektgjennomføringen. Undersøkelsen omfatter årene 2011-2013. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i perioden oktober 2013. På grunn av en ekstern gjennomgang av pensjonsområdet på bestilling av byrådet, ble ferdigstillingen av eierskapskontrollen utsatt (mer om dette i kapittel 2).

1.4 Rapportens oppbygging

I kapittel 2 beskrives kort Oslo Pensjonsforsikring AS. I kapittel 3 gjennomgås fakta og vurderinger av eierskapsutøvelsen i selskapet. Kommunerevisjonens konklusjoner fremkommer av rapportens kapittel 4. Kapittel 5 oppsummerer høringsuttalelsen fra Byrådsavdeling for finans og Kommunerevisjonens vurdering av disse. I vedlegg 1 utdyper vi undersøkelsens kriterier for eierskapskontroll og utledningen av dem.

2. Kort om Oslo Pensjonsforsikring AS

Oslo Pensjonsforsikring AS er et livsforsikringsselskap heleid av Oslo kommune. Selskapet yter kommunal tjenstepensjon til Oslo kommune, kommunale foretak, enkelte av kommunens aksjeselskaper og flere helseforetak (tidligere ansatte ved Oslo kommunes sykehus da staten overtok eierskapet i 2002).

Pensjonsordningene omfattet ved utgangen av 2013 totalt 120.000 medlemmer fordelt på 29 000 yrkesaktive, 30 000 pensjonister og 61 000 med oppsatte rettigheter.

Selskapets forvaltningskapital var 62,5 milliarder kroner i 4. kvartal 2013, og selskapet hadde da en egenkapital på vel 4,6 milliarder kroner.

Oslo Pensjonsforsikring AS ble ledet av et styre bestående av ni medlemmer, hvorav fem var valgt av generalforsamlingen, to var valgt blant de forsikrede og to var valgt av selskapets ansatte. Selskapet hadde 72 fast ansatte ved utgangen av 2012. Selskapet hadde også et revisjonsutvalg som var et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, og en kontrollkomité som skulle føre tilsyn med selskapets virksomhet og påse at selskapet fulgte lover og forskrifter, vedtekter og vedtak i selskapets besluttede organer. Selskapet ble av Finanstilsynet i brev av 29.11.2004, gitt fritak fra forsikringsvirksomhetslovens krav om representantskap (§ 5-4, 4. ledd).

Livsforsikringsselskaper er regulert gjennom både aksjeloven, forsikringsvirksomhetsloven med forskrifter og EØS-regelverket. Regelverket setter rammer for og krav til forsikringsselskaper når det gjelder kapitalisering, virksomhetsstyring, rapportering og tilsyn. Finanstilsynet er godkjennings- og tilsynsmyndighet, og kan gi forsikringsselskapene pålegg dersom det avdekkes forhold som er i strid med gjeldende regelverk.

Byrådet foreslo i sak 102 av 24.05.2013 en samordning av selskapene Oslo Forsikring AS og Oslo Pensjonsforsikring AS gjennom dannelse av et konsern. Bystyret behandlet saken i møte 23.10.2013 (sak 326) og ga enstemmig byrådet alle nødvendige fullmakter til å gjennomføre samordning av selskapene ved konserndannelse, herunder fullmakt til å godkjenne tinginnskudd av aksjer.

Samtidig med Kommunerevisjonens eierskapskontroll ble det arbeidet med to viktige prosjekter. Det ene prosjektet var et internt samarbeidsprosjekt mellom Byrådsavdeling for finans og Oslo Pensjonsforsikring AS. Formålet med dette prosjektet var å sikre bedre oppdatering og kvalitet på dataleveransene fra kommunen til selskapet og å legge et bedre grunnlag for internkontrolltiltak. Prosjektet var planlagt avsluttet april 2014.

Det andre prosjektet var en ekstern gjennomgang av pensjonsområdet på bestilling fra byrådet. Formålet med gjennomgangen var ifølge mandatet

... å kartlegge og vurdere hvorvidt det foreligger uutnyttede potensialer eller eventuelle svakheter i utøvelse av og samspill mellom de ulike rollene i relasjonen Oslo Pensjonsforsikring og Oslo kommune, som ved endring vil kunne gi større grad av forutsigbarhet og mer treffsikker prognostisering av fremtidige pensjonskostnader.

Rapporten forelå 07.02.2014 og oppfattes ikke å være av betydning for Kommunerevisjonens eierskapskontroll.

3. Oslo kommunes eierstyring og oppfølging av Oslo Pensjonsforsikring AS

Bystyret ga 06.05.1997 (sak 220) byrådet fullmakt til å møte og stemme på Oslo kommunes vegne i generalforsamlinger i selskaper hvor kommunen eier aksjer. Denne fullmakten ble videre delegert til den enkelte byråd 27.06.1997 (sak 1425). Byråden for finans utøvde i undersøkelsesperioden 2011-2013 fullmakten på vegne av Oslo kommune overfor Oslo Pensjonsforsikring AS.

Ansvaret for oppfølging av Oslo Pensjonsforsikring var lagt til Seksjon for finans i Byrådsavdeling for finans, i samarbeid med kommunaldirektør. I Seksjon for finans var det utpekt en ansvarlig medarbeider for oppfølging av selskapet og med ytterligere en medarbeider som bisto i arbeidet med oppfølging av selskapet. I tillegg fulgte Seksjon for personalledelse opp forsikringsavtalen med selskapet og kommunens personalvedtekter. Finanssjefen rapporterte løpende oppfølging av Oslo Pensjonsforsikring til kommunaldirektør og byråd.

3.1 Mål og eiers forventninger til selskapet

3.1.1 Kriterier

Følgende kriterier for mål og eiers forventninger til selskapet er lagt til grunn:

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet, herunder sette mål og stille krav til selskapets styre og ledelse
- Selskapets formål og mål bør fremgå av årsrapporten
- Fra og med 2012 bør eier ha satt resultatmål for selskapet

3.1.2 Faktabeskrivelse

I vedtektenes § 1-2 er selskapets virksomhet angitt slik:

Selskapets formål er å drive livsforsikringsvirksomhet, annen pensjonsforsikring og virksomhet som lovlig kan knyttes til livsforsikring og indirekte basis, for Oslo kommune og selskap hvor Oslo kommune har majoriteten av eierinteressene, samt virksomhet som naturlig henger sammen med forsikringsvirksomhet.

Selskapet kan også tilby forsikring, jf. første avsnitt, for helseforetak opprettet i medhold av lov 15.6.2001 nr. 93 om helseforetak med mer til staten, ved Helse- og omsorgsdepartementet eller Helse Sør-Øst RHF. Slik forsikring kan kun omfatte rettighetshavere som har hatt ansettelsesforhold i Oslo kommune.

Gjennomgangen av selskapets årsberetninger for 2011 og 2012 viste at det var beskrivelser av virksomhetens primære mål om å oppfylle selskapets forsikringsmessige forpliktelser og resultater for både selskap og kunder.

Eier viste i egenerklæringen til eierstrategien beskrevet i bystyresak 73/99 *Omdannelse - Oslo kommunale pensjonskasse*, der det blant annet går fram at den valgte organisasjonsform, etter byrådets vurdering best balanserte kommunens behov for styring og klare myndighets- og ansvarsforhold knyttet til tilsynsmyndighetens/ansattes behov for å sikre avsetninger for pensjonsrettigheter. Dessuten mente byrådet/bystyret at forsikringsvirksomhetsloven, som regulerer livsforsikrings-selskapet, ga et meget sterkt vern om pensjonsmidlene.

Det forelå ingen annen eierskapsstrategi for selskapet, men etter gjennomføringen av bystyrevedtak 326/13 *Samordning av virksomhet i Oslo Forsikring AS og Oslo Pensjonsforsikring AS* ville det ifølge

byrådsavdelingen fremmes en byrådssak om ny eierstrategi for konsernet.

Når det gjaldt mål for selskapet, viste eier i egenerklæringen til at målsettingene for selskapet fastsettes i bystyrets budsjettvedtak, der det settes krav til avkastningen. I 2013 var kravet, i følge byrådsavdelingen¹, 1,14 prosentpoeng høyere avkastning enn lønnsveksten. For selskapets aktivaforvaltning ble det vist til krav i forsikringsvirksomhetsloven. Eier viste videre til målformuleringen i eiers årlige sak om selskapets årsberetning og regnskap (jf. byrådssak 85/13)

Selskapets primære mål i investeringsstrategien er å oppfylle selskapets forsikringsmessige forpliktelser. Strategien skal videre bidra til å begrense usikkerheten hos kundene og eier med hensyn til samlet premie og kostnad knyttet til pensjonsordningen.

I egenerklæringen fra styret i Oslo Pensjonsforsikring AS ble det vist til at selskapet primært ble opprettet for at Oslo kommune skulle være kunde. Eierskapet skulle likevel sikre kommunens muligheter til å oppnå så lave pensjonskostnader som mulig. Styret pekte på at eier hadde satt mål for selskapet, og viste som eksempel til at finansbyråden formulerte krav til selskapet på styrets strategiseminar høsten 2011:

1. Lavest mulig pensjonskostnad
2. God avkastning på investeringer
3. Stabilitet

I styrets egenerklæring ble det også vist til at selskapet gjennom driften skulle skape tilstrekkelig egenkapital til å møte nåværende og framtidige egenkapitalkrav. Samtidig viste styret til at det var lagt til grunn at kommunen ikke skulle ha utbytte på aksjene i selskapet.

Styret uttrykte at det oppfattet målene som entydige, og at eier og selskapet var enige om de avveininger som måtte gjøres mellom målene om lave kostnader, god avkastning på investeringer og stabilitet.

3.1.3 Vurderinger

Både eier og styret viste til omforente mål for selskapet som skulle sikre kundenes pensjonsrettigheter. Vedtektene til selskapet inneholdt en generell beskrivelse av selskapets virksomhet. Formuleringene i vedtektene avspeilte eiers formål med selskapet, men beskrev ikke målene for selskapet mer konkret. I budsjettdokumenter og årsberetninger var det vist til mer generelle mål, men ikke til klare resultatmål som det skulle rapporteres på. Det var for eksempel ikke stilt krav til produksjons- eller produktivitetsmål. I årsrapportene var det vist til at noen resultater sammenlignes med andre aktører i samme bransje, men de ble ikke vurdert i forhold til måloppnåelse. Etter Kommunerevisjonens vurdering hadde derfor ikke eier, innen 2013, satt klare resultatmål for selskapet slik Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper tilsa.

Når det gjaldt eierstrategi, viste eier til bystyresak om opprettelsen av selskapet. Etter vår vurdering inneholdt denne en begrunnelse for valg av selskapsform, og utgjorde således ikke en egen eierstrategi. Kommunerevisjonen mener en slik strategi vil kunne bidra til å tydeliggjøre eiers forventninger til selskapet. Vi merker oss i den forbindelse at en eierstrategi vil utarbeides for det nye konsernet selskapet skal inngå i.

Årsrapportene fra selskapet beskrev ellers kort selskapets primære mål, oppnådde resultater og framtidige utfordringer i tråd med anbefalingene fra KS og NUES.

---

¹ E-post fra FIN, Seksjon for finans, 04.02.2014

3.2 Kontaktmøter og rapportering

3.2.1 Kriterier

Følgende kriterier for kontaktmøter med og rapporteringer til eier er lagt til grunn:

- Det bør gjennomføres kontaktmøter mellom eier og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eier bør løpende sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

3.2.2 Faktabeskrivelse

Kontaktmøter

I egenerklæringene fra eier og fra styret gikk det fram at det har blitt gjennomført kvartalsvise møter med deltakelse fra eier og selskapet. På møtene deltok kommunaldirektør, konsernbudsjettetsjef, finanssjef og sentrale saksbehandlere i Seksjon for finans og Seksjons for personalledelse i Byrådsavdeling for finans. Fra selskapets deltok administrerende direktør, ansvarshavende aktuar og investeringsdirektør. Kvartalsmøtene hadde fast dagsorden:

- Godkjenning av referat
- Økonomisk status og resultat Oslo Pensjonsforsikring
- Økonomisk status Oslo kommune
- Premie-/kostnadsutvikling, premiereserve og prognoser
- Investeringsvirksomheten (avkastning og soliditet)
- Eventuelt

Kommunerevisjonens gjennomgang av møtereferatene viste at kontaktmøtene ble brukt til gjensidig informasjon om status på de faste punktene på dagsorden.

I egenerklæringene fra eier og styret ble det vist til at det også ble gjennomført rutinemessige fagmøter på administrativt nivå med oppfølging av kommunens pensjonsvedtekter og forsikringsavtale med selskapet.

Som nevnt i kapittel 3.1.2 deltok byråden på styrets strategiseminar høste 2011.

Rapportering til eier

I egenerklæringene fra eier og styret oppgis det at eier mottok årsberetning, regnskap og kvartalsrapportene fra selskapet.

Eier oppga i egenerklæringen å være kjent med at selskapet hadde utarbeidet strategi for selskapet og gjennomført risikoanalyser knyttet til måloppnåelse og vedtatte strategier. Dette ble presentert for eier i årlige styreseminarer (se ovenfor) og kvartalsrapporter.

Kommunerevisjonens gjennomgang av årsrapporter, kvartalsrapporter og byrådssakene om årsoppgjørene viser at disse inneholdt redegjørelse for utviklingen av økonomiske resultater for selskapet når det gjelder pensjonskostnader, kapitalavkastningen, kapitaldekningen, solvenskrav, disponering av selskapsresultatet mm. Men resultatene var ikke vurdert i forhold til resultatmål for selskapet, jf. 3.1.2 og 3.1.3 ovenfor.

3.2.3 Vurderinger

På grunnlag av dokumentasjon og egenerklæringene Kommunerevisjonen har mottatt, har eier gjennom, års- og kvartalsrapportering, kvartalsvise kontaktmøter og fagmøter, sikret seg informasjon fra selskapet om status for resultatutviklingen, endringer i rammebetingelser og framtidige utfordringer for selskapet.

3.3 Vedtekter

3.3.1 Kriterier

Vedtektene skal minst angi

- selskapets foretaksnavn
- den kommune hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor
- selskapets virksomhet
- aksjekapitalens størrelse
- aksjenes pålydende (nominelle beløp)

- regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen

3.3.2 Faktabeskrivelse

Gjeldende vedtekter for Oslo Pensjonsforsikring AS ble vedtatt på generalforsamling 01.04.2011 og godkjent av Finanstilsynet 12.05.2011.

Selskapets vedtekter inneholdt alle elementer som følger av aksjeloven, men vedtektene hadde ikke angitt regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen. Regler om utbytte var imidlertid en del av selskapets vedtekter ved etableringen av selskapet 11.12.2000, jf. Stiftelsesprotokoll, vedtekter § 3-3. Årsoppgjør, pkt. 4a.

Protokollene fra generalforsamlingene for 2011-2013 inneholdt alle vedtak om disponering av årenes overskudd, mens det ikke var betalt ut utbytte på aksje- eller garantikapital.

3.3.3 Vurderinger

Selskapets vedtekter var med ett unntak i tråd med aksjelovens og forsikringsvirksomhetslovens krav, vedtektene inneholdt ikke regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen, slik forsikringsvirksomhetslovens § 3-2 krever. Vi merker oss at Finanstilsynet likevel har godkjent vedtektene.

3.4 Generalforsamling

3.4.1 Kriterier

Generalforsamlingens myndighet

- Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

Innkalling og avholdelse

- Generalforsamlingen skal avholdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår
- Generalforsamlingen kalles inn av styret ved skriftlig henvendelse til aksjeeierne

- Innkallingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes
- Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

- På den ordinære generalforsamlingen skal årsregnskap og årsberetning behandles og avgjøres
- Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen

Protokoll for generalforsamlingen

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingens beslutninger inntas med angivelse av utfallet av avstemningene
- Protokollen skal undertegnes av minst to personer; møtelederen og minst en person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede

3.4.2 Faktabeskrivelse

I undersøkelsesperioden ble det gjennomført tre ordinære generalforsamlinger, og to ekstraordinære generalforsamlinger, henholdsvis i 2012 og 2013. I den ekstraordinære generalforsamlingen i 2012 ble det fattet vedtak om revisor for selskapet. I den ekstraordinære generalforsamlingen i 2013 ble det vedtatt å øke aksjekapitalen med tilhørende endring i vedtektene. Kommunerevisjonens gjennomgang av innkallinger til og protokoller fra generalforsamlingene 2011-2013, og informasjon fra egenerklæringene viste følgende:

Generalforsamlingen myndighet

I egenerklæringene fra eier og styret ble det gitt informasjon om at overordnede eierbeslutninger ble fattet i generalforsamlinger.

Innkalling og avholdelse

De ordinære generalforsamlingene i 2011-2013 ble alle gjennomført i april måned.

Alle generalforsamlingene ble innkalt av styret og skriftlig innkalling ble sendt eier minst en uke før møtet. Innkallingen inneholdt forslag til dagsorden for generalforsamlingen med angivelse av saker og saksdokumenter.

Byråden for finans var delegert fullmakt til å møte og stemme på generalforsamlingen, jf. bystyrets vedtak 06.05.1997, sak 220/97, *Myndighetsfordeling i Oslo kommune* og byrådsvedtak 27.06.1997, sak 1425/97, *Aksjeselskap - byrådets fullmakt*.

Byråden for finans deltok på de ordinære generalforsamlingene i 2012 og 2013. I 2011 møtte kommunaldirektøren etter delegert fullmakt fra byråden. Styreleder, administrerende direktør og leder av kontrollkomiteen deltok på generalforsamlingene i den undersøkte perioden.

På en ekstraordinær generalforsamling i 2012 møtte finanssjefen i byrådsavdelingen etter delegert fullmakt fra byråden. Fra selskapet møtte styreleder og kontrollkomiteens leder. På ekstraordinær generalforsamling i 2013 møtte byråden for finans, styreleder og administrerende direktør.

Behandling av saker

Årsoppgjørene med årsberetning, årsregnskap, revisorberetning og styreprotokoller for 2011 og 2012 ble behandlet og godkjent i de ordinære generalforsamlingene. Generalforsamlingene behandlet også saker om disponering av overskudd, fastsettelse av godtgjørelse for selskapets styrings- og kontrollorgan, valg av styreleder og styremedlemmer og medlemmer til kontrollkomiteen, valg av revisor og fastsettelse av revisors godtgjørelse. Bystyret behandlet årsoppgjørene i begynnelsen av juni, og alle ble tatt til orientering.

Protokoller

Protokoller for generalforsamlingene 2011-2013 forelå og viste at generalforsamlingenes ble gjennomført i tråd med innkallingene. Protokollene var undertegnet av møteleder og byråden (i 2011 ble protokollen signert av kommunaldirektøren som møtte i generalforsamlingen etter fullmakt fra byråden).

3.4.3 Vurderinger

Generalforsamlingene i Oslo Pensjonsforsikring AS ble i perioden 2011-2013 innkalt og gjennomført i tråd med aksjelovens bestemmelser på de undersøkte områdene.

Ifølge egenerklæringene fra eier og selskapets styre ble eierbeslutninger kun gjort i generalforsamling.

3.5 Styremedlemmenes kompetanse

3.5.1 Kriterier

Følgende kriterium for styremedlemmenes kompetanse er lagt til grunn:

- Eier bør ved oppnevning av styret legge Oslo kommunes kompetansemessige kriterier til grunn

3.5.2 Faktabeskrivelse

Eier opplyste i egenerklæringen at både før og etter bystyresak av 25.04.2012, sak 98/12 *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*, har kriteriene for styresammensetningen i selskapet vært kompetanse, kapasitet og mangfold. Det vil si at styret hadde kompetanse innen forsikring og finans, inngående kjennskap til kommunens organisering og drift, personalforvaltning og risikostyring og internkontroll.

3.5.3 Vurderinger

Ifølge egenerklæringer fra eier var valgte styremedlemmers kompetanse i selskapet i tråd med kommunens krav.

3.6 Opplysningsplikten overfor bystyret

3.6.1 Kriterier

Følgende kriterier vedrørende opplysningsplikten overfor bystyret er lagt til grunn:

- Byrådet skal fremme årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskaper som egne orienteringssaker til bystyret
- Byrådet bør informere bystyret om andre vesentlige saker som berører aksjeselskapene

3.6.2 Faktabeskrivelse

Det framgår av protokollene fra bystyremøtene i juni 2011-2013 at bystyret ble informert årlig i forbindelse med behandling av selskapets årsoppgjør. I bystyrets behandling av årsoppgjørene ble selskapets årsregnskap, årsberetning, revisors beretning, melding fra kontrollkomiteens arbeid og protokoll fra selskapets generalforsamling lagt fram.

I tillegg gikk det fram av egenerklæringen fra eier at byrådsavdelingen også la fram for bystyret særskilte saksframlegg. Bystyrets vedtak 12.11.2008, sak 426/08 Økt egenkapital og bystyrets vedtak 23.10.2013, sak 326/13 *Samordning av Oslo Forsikring AS og Oslo Pensjonsforsikring AS* var eksempler på dette.

3.6.3 Vurderinger

Byrådet ivaretok kravet om å fremme årsberetning, protokoll fra generalforsamling og regnskap som saker til bystyret. Byrådet har også informert om andre vesentlige saker som berører selskapet.

3.7 Etisk regelverk

3.7.1 Kriterier

Følgende kriterium vedrørende etisk regelverk er lagt til grunn:

- Styret skal påse at selskapet har et etisk regelverk som ikke er dårligere enn de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som bystyret har vedtatt

3.7.2 Faktabeskrivelse

I egenerklæringen fra styret ble det vist til at kommunens etiske regelverk var innarbeidet i selskapets etiske regelverk for ansatte og i selskapets investeringsstrategi. Selskapets etiske regelverk inneholdt også regler med hensyn til ansattes økonomisk forhold, habilitet og handel med verdipapirer. Regelverket var gjort tilgjengelig på selskapets nettsider.

I tillegg vedtok generalforsamlingen i 2004 at Oslo Pensjonsforsikring AS, for å ivareta etiske retningslinjer i sin investeringsvirksomhet, skulle følge de regler for investeringer i selskaper som Finansdepartementet fastsetter for Statens Pensjonsfond Utland.

3.7.3 Vurderinger

Selskapet hadde, etter Kommunerevisjonens vurdering, et etisk regelverk for ansatte som var i tråd med kommunens krav.

3.8 Ivaretagelse av andre lover, reguleringer og føringer for selskapet

Virksomheten til aksjeselskap er naturligvis regulert av en rekke andre lover og regler enn aksjeloven og forsikringsvirksomhetsloven. Basert på styrets egenerklæring redegjør vi her kort for status på enkelte områder uten vurderinger:

Anskaffelser

I egenerklæringen oppga styret at Oslo Pensjonsforsikring AS ikke er underlagt reglene om offentlige anskaffelser. Denne konklusjonen bygger på en vurdering fra et advokatfirma og saken ble behandlet av styret i 2011.

Offentleglova

I egenerklæringen oppga styret at selskapet fører offentlig tilgjengelig postjournal, men er ellers ikke underlagt reglene i offentliglova siden selskapet driver virksomhet i konkurranse med private forsikringsselskaper.

Helse, miljø og sikkerhet

I egenerklæringen bekreftet styret at selskapet hadde overholdt bestemmelsene om helse, miljø og sikkerhet.

Straffbare eller irregulære handlinger

I egenerklæringen oppga styret at det ikke var kjent med at det hadde foregått straffbare eller irregulære handlinger i selskapet.

Føringer for samfunnsansvar

I egenerklæringen oppga styret at selskapet hadde innarbeidet kommunens bestemmelser om etikk og samfunnsansvar i selskapets etiske regelverk og i investeringsstrategien.

4. Konklusjon

Basert på den informasjon Kommunerevisjonen har hatt tilgang til, har eierskapsutøvelsen i Oslo Pensjonsforsikring AS i perioden 2011-2013 i hovedsak blitt gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, forsikringsvirksomhetsloven, bystyrets vedtak og forutsetninger, og anbefalinger gitt av KS og Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse:

- Eier hadde etablert rutiner for innhenting av informasjon fra selskapet gjennom års- og kvartalsrapporter og gjennom kvartalsvise møter og ulike fagmøter.
- Eier hadde innkalt og gjennomført generalforsamlingene i tråd med aksjelovens bestemmelser.
- Eier hadde ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret ved å fremme årsberetning, årsregnskap og protokoller fra generalforsamlingene.

Men undersøkelsen viste også følgende:

- Vedtektene var ikke i tråd med forsikringsvirksomhetslovens krav til regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen.
- Eier hadde ikke, innen 2013, satt klare resultatmål for selskapet slik Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper tilsa.

Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

5. Uttalelse til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering

Rapporten ble sendt byråden for finans for uttalelse 07.03.2014. I dette kapittelet redegjøres det for tilbakemeldingen og Kommunerevisjonens avsluttende vurdering. Uttalelsen følger i sin helhet i rapportens vedlegg 2.

5.1 Byrådsavdeling for finans

Byrådsavdeling for finans svarte i brev datert 02.04.2014.

Byrådsavdelingen vurderer rapportens konklusjoner som dekkende for eierskapsutøvelsen som har funnet sted. For øvrig påpeker byrådsavdelingen

- at byrådets årlige budsjettforslag om kommunens pensjonskostnader er bygget på forutsetninger og dermed mål for selskapets avkastning. Siden det er innbyrdes avhengighet mellom avkastning/lønnsvekst og etterfølgende premie og kostnad kan avkastningsmålet være vanskelig tilgjengelig, men er likefult mål. En konkretisering av mer eksplisitte og kvantifiserbare mål for selskapet vil bli vurdert.
- at manglende regler om utbytte i den tilsynsgodkjente selskapsvedtekten vil bli tatt inn i kommende generalforsamling 09.04.2014.

5.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen er kjent med de målene for selskapet som fremgår av kommunens budsjettdokumenter og som berører avkastningsmålet. Etter Kommunerevisjonens vurdering er det ikke klare resultatmål for selskapet på andre områder. Det var for eksempel ikke stilt krav til produksjons- eller produktivitetsmål. I årsrapportene var det vist til at selskapets resultater sammenlignes med andre aktører i samme bransje, men disse ble ikke vurdert og rapportert i forhold til måloppnåelse slik Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper tilsier.

Kommunerevisjonen har ingen andre kommentarer til byrådsavdelingens uttalelse.

Referanser

a) Referanser fra Oslo kommune

Bystyresak av 08.04.1992, sak 208, *Profesjonalisering av styrefunksjonen i Oslo kommune - Byrådssak 562 av 18.12.91*

Bystyresak av 24.04.1996, sak 193, *Bystyremelding nr. 2/1995 - Strategier for organisering og styring av Oslo kommunes virksomhet*

Byrådssak av 27.06.1997, sak 1425, *Aksjeselskap – byrådenes fullmakt*

Bystyresak av 17.02.1999, sak 67, *Byrådets tertialrapportering til bystyret.*

Byrådssak av 22.12.2011, sak 273, *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*

Bystyresak av 25.04.2012, sak 98, *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*

b) Oslo Pensjonsforsikring AS

Vedtekter

Protokoller fra generalforsamlingen 2011-2013

Egenerklæring fra eierrepresentant

Egenerklæring fra styret

Årsrapporter

Møtereferater fra kvartalsvise kontaktmøter, fagmøter mm

Etiske retningslinjer

c) Eksterne referanser

LOV 13.06.1997 nr 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

LOV 2005-06-10 nr 44: Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven)

Norges kommunerevisorforbund (NKRF): *Selskapskontroll – fra A til Å* («praktisk veileder»). 2012.

COSO – An integrated framework, utviklet av The Commission of Sponsoring Organisation of the Treadway Committee (COSO), 1992

KS Eierforum (nå inngått i KS): *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*. August 2010

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES): *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*. 21.10.2010

Vedlegg 1 Kriterier for eierskapskontroll

Eierskapsutøvelsen er vurdert mot et sett av kriterier der vi har tilstrekkelig informasjon til å gjennomføre vurderinger. Kilder for kriteriene er:

- Lov om aksjeselskaper
- Lov om livsforsikringsselskaper
- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) *Byrådets tertialrapportering til bystyret*
- Byrådssak 273/11 Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper, tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98).
- KS Eierforum: *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*. August 2010
- Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*, datert 23.10.2012

Mål og eiers forventninger til selskapet

Kilder

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* heter det i pkt. 1. Innledning, s. 2:

Kommunen som eier fastsetter mål og rammer for selskapenes virksomhet gjennom vedtekter, beslutninger på generalforsamlinger, eierstrategier og oppdragsbrev/ bestillingsbrev.

Videre heter det:

Det er utarbeidet eierstrategier for noen selskaper, mens andre får styringssignaler gjennom tildelingsbrev (for eksempel Ruter), bestilling av tjenester eller krav til avkastning på forvaltet kapital (for eksempel forsikringsselskapene).

Byrådssaken fastsetter således ikke at mål og rammer for selskapet bør samles i en eierstrategi.

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) gir følgende relevante anbefalinger:

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Vedtektenes formålsparagraf og selskapets mål og hovedstrategier bør fremgå av årsrapporten

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* er resultatmål omtalt på s. 6:

Prinsipp 1: Kommunen vil sette resultatmål for selskapene. Styret har ansvar for å realisere resultatmålene.

Prinsippet fastslår at kommunen vil være en tydelig eier som setter mål og stiller krav til selskapenes styrer og ledelse. Målene/ kravene må imidlertid tilpasses kommunens formål med eierskapet i det enkelte selskap. Styret har det fulle ansvar for forvaltningen av selskapet og derved også ansvaret for å realisere eiernes målsettinger. Byrådet vil derfor blant annet arbeide for å gi selskapene klare og mest mulig entydige formål, eksempelvis gjennom en klart avgrenset kjernevirksomhet, jf. selskapenes vedtekter.

På side 7 i byrådssaken er målene for selskaper der Oslo kommune har sektorpolitiske mål nærmere omtalt. Her heter det:

For selskaper der kommunen har sektorpolitiske formål med sitt eierskap vil byrådet stille krav om effektiv drift, og at driften av selskapene skjer etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Byrådet vil også stille andre mål/krav til disse selskapene, eksempelvis produksjons- eller produktivitetsmål. Det kan skje gjennom bruk av ulike styringsvirkemidler som eksempelvis vilkår i avtaler om tjenestekjøp, eller tildelingsbrev til selskaper som mottar tilskudd fra kommunen.

KS Eierforums anbefaling nr. 3:

Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet i en eierstrategi

I KS Eierforums anbefaling nr. 3 heter det blant annet:

En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av selskapene er en klar og presis eierstrategi for selskapene hvor eiers forventninger til selskapet formuleres

Og

Det er anbefalt at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom selskapsstrategiene

Kriterier

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet, herunder sette mål og stille krav til selskapets styre og ledelse
- Selskapets formål og mål bør fremgå av årsrapporten
- Fra og med 2012 bør eier ha satt resultatmål for selskapet

Kontaktmøter og rapportering

Kilder

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* heter det på s. 7:

Byrådet forventer rapportering om selskapets måloppnåelse gjennom årsberetning, årsregnskap og i kvartalsrapporter med regnskap.....Gjennom kontaktmøter med selskapene kan byrådet bli informert om måloppnåelsen og aktuelle problemstillinger, jf. punkt 4.3 nedenfor.

Og i punkt 4.3 på s. 9 heter det:

For gjensidig informasjonsutveksling og diskusjon mellom kommunen og selskapene om selskapenes resultater, utvikling og planer er det hensiktsmessig å etablere kontaktmøter.

I KS Eierforums anbefaling nr. 8 heter det bl.a.:

De formelle eiermøtene er enten generalforsamling eller representantskap, men det kan også innkalles til eiermøter i tillegg til disse

og

I tillegg til generalforsamling/representantskap kan det arrangeres andre eiermøter for eksempel interkommunale formøter før representantskapet, eller møter for å drøfte en sak uten at det blir gjort formelle vedtak. Det er opp til eierne selv å vurdere behovet for, og hvordan slike eiermøter skal gjennomføres

Kriterier

- Det bør gjennomføres kontaktmøter mellom eier og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og for å ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eier bør løpende sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

Vedtekter

Kilder

Minstekravene til vedtektene for aksjeselskap er gitt i aksjeloven § 2-2:

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:

1. selskapets foretaksnavn;
2. den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor;
3. selskapets virksomhet;
4. aksjekapitalens størrelse, jf. § 3-1;
5. aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf. § 3-1;

(2) Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

For livsforsikringsselskaper gjelder i tillegg etter livsforsikringslovens § 3-2 at:

Et forsikringsselskaps vedtekter skal godkjennes av Kongen og kan ikke endres uten godkjenning av Kongen.

Vedtektene i et livsforsikringsselskap skal inneholde regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen.

Kriterier

Vedtektene skal minst angi

- selskapets foretaksnavn
- den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor
- selskapets virksomhet
- aksjekapitalens størrelse
- aksjenes pålydende (nominelle beløp)
- regler for fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen

Generalforsamling

Kilder

Generalforsamlingen og dennes myndighetsutøvelse er regulert i aksjelovens kapitel 5. Denne eierskapskontrollen omfatter et utvalg av bestemmelsene vedrørende den ordinære generalforsamlingen.

§ 5-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

I Gyldendals rettsdata, note 635, heter det:

Bestemmelsen gir uttrykk for at generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet.

Generalforsamlingen kan dermed instruere de øvrige selskapsorganene, jf. Aarbakke m.fl. s 312, 319.

Videre heter det i samme note:

Utenfor generalforsamlingen har ingen aksjeeier rett til å instruere noe selskapsorgan.

I Oslo kommunes prinsipper for eierstyring er prinsipp 3 relevant for generalforsamlingen.

Prinsippet lyder:

Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

I byrådssaken ble det bl.a. gitt følgende kommentarer til dette prinsippet:

Byrådet vil følge aksjelovens system om at eierbeslutninger gjøres i eierforumet som er generalforsamlingen. På den måte sikrer byrådet en ryddig rollefordeling mellom eier og selskapets organer

§ 5-5. Ordinær generalforsamling

(1) Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling.

(2) På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte;
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og eventuelt revisjonsberetningen skal senest en uke før generalforsamlingen sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 5-9. Myndighet til å innkalle til generalforsamling

(1) Generalforsamlingen innkalles av styret.

§ 5-10. Krav til innkallingen

(1) Generalforsamlingen innkalles ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse.

Innkallingen skal angi tid og sted for møtet. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen.

(2) Innkalling til generalforsamlingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist. En slik vedtektsbestemmelse gjelder ikke ved innkalling som foretas på bakgrunn av krav etter § 5-6 annet ledd.

(3) Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret skal utarbeide forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

§ 5-16. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal generalforsamlingens beslutning inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen. Fortegnelsen over de møtende etter § 5-13 skal inntas i eller vedlegges protokollen.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på trykkggende måte.

§ 7-1. Generalforsamlingens valg av revisor

(1) Generalforsamlingen skal velge én eller flere revisorer, og kan velge én eller flere vararevisorer.

(2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

Kriterier

Generalforsamlingens myndighet

- Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

Innkalling og avholdelse

- Generalforsamlingen skal avholdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår
- Generalforsamlingen kalles inn av styret ved skriftlig henvendelse til aksjeeierne
- Innkallingen skal normalt være sendt senest en uke før møtet skal holdes

- Innkallingen skal normalt i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen,

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

- På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:
- Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen

Protokoll for generalforsamlingen

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingens beslutninger inntas med angivelse av utfallet av avstemningene
- Protokollen skal undertegnes av minst to personer; møtelederen og minst en person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede

Styret

Kilder

- Bystyret vedtok i bystyresak 208/92 blant annet følgende:

Ved oppnevning av nye styrever ved Oslo kommunes aksjeselskaper, særbedrifter og sykehus legges kompetansemessige kriterier til grunn, i tråd med det som er beskrevet i denne sak.

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper* (tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98)) legges det til grunn for utvelgelse av selskapenes styrever at styrets sammensetning skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets art (Prinsipp 6). Det heter videre at:

Det er styrets totale kompetanse som er grunnlaget for vurderingen, både formell og reell kompetanse. Normalt er det behov for administrasjons-/ lederkompetanse, økonomi/ finanskompetanse og bransje-/ markedskompetanse. Også juridisk kompetanse og god kjennskap til kommunen kan i noen tilfeller være ønskelig/nødvendig.

.....

Byrådet vil ved utvelgelse og sammensetning av styrever se hen til en god balanse mellom kontinuitet i styrets arbeid og behovet for nødvendig fornyelse. Videre vil kommunen vektlegge mangfold, bl.a. i form av balansert kjønnsfordeling, jf. reglene i kommuneloven om kjønnsbalanse i styrene i selskaper eid av kommuner.

Kriterier

- Eier bør ved oppnevning av styret legge Oslo kommunes kompetansemessige kriterier til grunn

Opplysningsplikten overfor bystyret

Kilder

- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) om byrådets tertialrapportering til bystyret slår fast at:

Byrådet skal sørge for ivaretagelse av opplysningsplikten til bystyret ved fremming av årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskapet som egne orienteringssaker til bystyret.

Vi legger til grunn vedtaket innebærer at opplysningsplikten overfor bystyret primært ivaretas gjennom fremming av selskapets årsberetning og regnskap samt referat fra generalforsamling. I tillegg synes det rimelig å forutsette at bystyret også skal holdes informert om andre vesentlige saker.

Kriterier

- Byrådet skal fremme årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskaper som egne orienteringssaker til bystyret
- Byrådet bør informere bystyret om andre vesentlige saker som berører aksjeselskapene

Etisk regelverk

Kilder

Bystyret vedtok i sak 392/07 i pkt. 3:

Bystyret ber byrådet gjennomgå etiske regler for ansatte i de kommunale foretakene og i Oslo kommunes heleide AS-er og sørge for at ingen har etiske regler for ansatte som er "dårligere" enn de etiske reglene bystyret har vedtatt.

I byrådssak 1189/07 ga byrådet de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som gjelder i dag. Det heter i byrådssaken at formålet med Oslo kommunes etiske regler er å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for ansatte i Oslo kommune. De etiske reglene gjelder alle kommunens ansatte. Pkt. 2 i reglene gir en overordnet beskrivelse av innretningen på det etiske regelverket for ansatte i Oslo kommune:

Ansatte i Oslo kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler, kommunens verdigrunnlag og politiske vedtak. Kommunens ansatte skal utføre sine oppgaver og opptre på en måte som ikke skader kommunens omdømme og tillit i befolkningen.

De etiske retningslinjene for Oslo kommune omfatter en rekke mer konkrete forhold, som ikke gjengis her.

KS Eierforums anbefaling nr. 18:

- Eier bør påse at selskapsstyret utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kriterier

- Eier bør påse at styret utarbeider et etisk regelverk som ikke er dårligere enn de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som bystyret har vedtatt

Vedlegg 2 Høringsuttalelse fra Byrådsavdeling for finans

Oslo kommune
Byrådsavdeling for finans
Finanseksjonen

Kommunerevisjonen
Grenseveien 88
0663 OSLO

Dato: 02.04.2014

Deres ref:
201300756-14

Vår ref (saksnr):
201304290-9

Saksbeh:
Øystein Sagelvmo, +47 23 46 18 17

Arkivkode:
126

UTTALELSE TIL RAPPORT - EIERSKAPSKONTROLL I OSLO PENSJONSFORSIKRING AS 2011-2013

Det vises til Deres oversendelse av ovennevnte rapport 07.03.2014 for vår uttalelse.
Spørsmålene besvares kronologisk:

1. *Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar?*
Ja.
2. *Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner?*
Nei.
3. *Har byråden kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre konklusjoner?*
Nei.
4. *Hva er byrådets samlede vurdering av rapportens konklusjoner?*
Rapportens konklusjoner vurderes som dekkende for eierskapsutøvelsen som har funnet sted.

I forhold til de formelle krav og rammer som er gjort gjeldene for eierskapsutøvelsen identifiserer rapporten to unntak, uklare resultatmål og mangler i de av Finanstilsynet godkjente selskapsvedtekter. Selv om undersøkelsens karakter ikke leder til konkrete anbefalinger ønsker vi å gi våre kommentarer til unntakene.

Hva gjelder etterlysningen av kvantifiserbare resultatmål vil vi få påpeke at byrådets årlige budsjettforslag om kommunens pensjonskostnader for tjenstepensjonsordningen i Oslo pensjonsforsikring AS (OPF) nettopp er utarbeidet under forutsetninger, og derav mål, om avkastning i selskapet. Siden det er innbyrdes avhengighet mellom avkastning/lønnsvekst og etterfølgende premie og kostnad kan selvsagt avkastningsmålet være vanskelig tilgjengelig, men likefullt mål.

Konkretisering av mer eksplisitte og kvantifiserbare mål for selskapet vil bli vurdert.

Når det gjelder manglende regler om utbytte i den tilsynsgodkjente selskapsvedtekten vil dette bli inntatt i kommende generalforsamling 09.04.2014.

Byrådsavdeling for finans
Finanseksjonen

Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo

E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

5. *Oppfattes rapporten som nyttig for byråden?*
Ja, jfr. ovennevnte.
6. *Hvordan vurderes rapportens oppbygning og språkbruk?*
Rapporten oppleves å være godt disponert og tilgjengelig for leseren.

Med hilsen

Arild Sundberg
kommunaldirektør

Terje Ruud
finanssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Grenseveien 88, 0663 OSLO
Telefonnummer: 23 48 68 00
Telefaksnummer: 23 48 68 01

www.krv.oslo.kommune.no
postmottak@krv.oslo.kommune.no